

DOCTOR
HONORIS
CAUSA

Universitatea din Oradea

acordă titlul de
DOCTOR HONORIS CAUSA

Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit

Laurențiu Streza

ROMÂNIA
UNIVERSITATEA DIN ORADEA

In nomine

*Senatus Universitatis Oradea,
Rector Magnificus Cornel Antal,
Professore Publico Ordinario,*

*summo omnium plausu decrevit ut
excellantissimus atque illustrissimus vir,*

Professor Publicus Ordinarius
**ÎNALTPREASFÎNȚITULUI PĂRINTE
MITROPOLIT LAURENȚIU STREZA**
*Honoris Causa in Corpus Doctorum
huius Universitatis reciperetur.*

*In cuius rei fidem hoc Diploma ad omnium
quibus expedit notitiam conscribendum iussit.*

Datum 10.10.2011.

DIE: Decem
MENSE: October
ANNO: Duo Milia Undecim

*Rector Magnificus
Cornel Antal*

Seria 000348

Ab

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI
SPORTULUI
UNIVERSITATEA DIN ORADEA
C.P. nr. 114, Oficiul Poștal 1, Str. Universității, nr. 1, Oradea, România
Telefon: +40 259 408111 sau 432830 Fax: +40 259 432789

E-mail: rectorat@uoradea.ro Pagina web: www.uoradea.ro

UNIVERSITATEA DIN ORADEA
SECRETARIA
TELEFON: 432830
12970 din 29.09.2011.

Înaltpreasfinției Sale Prof. Univ. Dr. Laurențiu Streza
Mitropolitul Ardealului și Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei
Șaguna”
Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu

INVITAȚIE

În numele Senatului Universității din Oradea îmi revine onoarea de a vă invita la Oradea, pe data de 10 octombrie 2011, pentru a vă decerna titlul de *DOCTOR HONORIS CAUSA* al Universității din Oradea, ca urmare a Deciziei Senatului nr. 163/18.04.2011.

Este o mare plăcere pentru mine să vă înmânez această înaltă distincție pentru activitatea dumneavoastră profesională și a contribuției aduse la dezvoltarea Universității din Oradea și a învățământului superior românesc.

Cu aleasă considerație,

RECTOR

Prof. univ. dr. Cornelia ȘAL

ROMÂNIA
MITROPOLIA ARDEALULUI
ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

CABINET MITROPOLIT

Nr. 2640 / 30.09. 2011

Stimate Domnule Rector,

Cu deosebită considerație, Vă aducem la cunoștință faptul că am primit, cu bucurie, adresa Senatului Universității din Oradea, prin care ni s-a comunicat hotărârea de a ni se conferi, din partea acestei recunoscute instituții academice, titlul de *Doctor Honoris Causa*.

Faptul acesta ne onorează în mod deosebit, dar ne și obligă, moral, față de această tânără universitate, cu un ritm de dezvoltare excepțional, care a dobândit un loc special în peisajul învățământului superior din România. Vă mărturisim, cu toată sinceritatea, că ne simțim legați sufletește de universitatea orădeană, mai ales prin prisma Facultății de Teologie Ortodoxă, continuatoarea vechi academiilor teologice, desființate de regimul comunist, la dezvoltarea și consolidarea căreia, în primii ani după revoluție, am contribuit și noi, după puterile noastre. Am cunoscut, de asemenea, în diferite împrejurări, multe dintre cadrele didactice ale universității din Oradea, cu deosebire pe cele din Facultatea de Teologie, și ne-am încredințat, de fiecare dată, de potențialul academic și resursele umane ale universității, apreciind mereu vizibilitatea ei în plan național și internațional.

Vă mulțumim în mod deosebit pentru înalta onoare pe care ne-o acordați, ca semn al aprecierii activității noastre didactice și științifice desfășurate pe parcursul a mai bine de trei decenii, și vă asigurăm, domnule rector, de întreaga noastră prețuire, pe care o purtăm Domniei Voastre și întregului corp profesoral al universității de pe malurile Crișului.

P.S. Prof. Univ. Dr. LAURENȚIU STREZA

**Arhiepiscopul Sibului și Mitropolitul Ardealului
Decan al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” Sibiu**

**Domniei Sale,
Domnului Prof. Univ. Dr. CORNEL ANTAL
Rectorul Universității din Oradea**

Laudatio

---

pentru
acordarea titlului onorific
DOCTOR HONORIS CAUSA
AL
UNIVERSITĂȚII DIN ORADEA

ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT
LAURENȚIU STREZA

MITROPOLITUL ARDEALULUI ȘI
DECANUL FACULTĂȚII DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
„ANDREI ȘAGUNA”

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU

11

DOCTOR HONORIS CAUSA

PROPOSITIO

Domnule Rector
Înaltpreasfințiile și Preasfințiile Voastre
Onorați invitați din țară și din străinătate
Doamnelor și domnilor decani
Dragi colegi
Iubiți studenți
Doamnelor și domnilor

Facultatea de teologie ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, împlinește astăzi, așa cum s-a mai amintit, 20 de ani de la reînființare. Sărbătoarea noastră este și sărbătoarea universității din Oradea și de aceea am așezat în mijlocul acestor festivități un moment cu totul special, care dă un plus de strălucire și de solemnitate evenimentului în sine. Este de vorba despre acordarea titlului de *Doctor Honoris Causa* Înaltpresfințitului Părinte prof. univ. dr. Laurențiu STREZA, arhiepiscopul Sibiului, mitropolitul Ardealului și decanul facultății de teologie ortodoxă „Andrei Șaguna”, din cadrul Universității „Lucian Blaga”, din Sibiu.

Propunerea făcută de consiliul facultății noastre, pe baza unor argumente solide, susținute de rezultatele de excepție ale Înaltpreasfinției Sale în activitatea

Laudatio

---

didactică, științifică și culturală, desfășurată pe parcursul a mai bine de trei decenii și jumătate în domeniul teologiei, atât în țară, cât și în străinătate, dublată de colaborarea strânsă pe care a avut-o cu Universitatea din Oradea, fie ca profesor asociat, fie ca partener în contractul de colaborare cu Universitatea din Reșița, a fost primită cu bucurie și aprobată de către Senatul Universității din Oradea, în ședința din 18 martie 2011.

Activitatea Sa didactică și științifică este recunoscută deopotrivă pe plan național și internațional, și este concretizată în numeroase lucrări publicate atât în limba română, cât și în limbi străine, Înaltpreasfinția Sa fiind unul dintre ambasadorii teologiei ortodoxe românești pe alte meleaguri.

CURRICULUM

Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Laurențiu STREZA, Arhiepiscopul Sibiului, Mitropolitul Ardealului și decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, s-a născut la 12 octombrie 1947 în localitatea Sâmbăta de Sus, județul Brașov, din părinții Iulian și Viorica, țărani ortodocși.

După cursurile elementare din localitatea natală (1954-1961), a urmat Liceul teoretic “Radu. Negru” în orașul Făgăraș, pe care îl absolvă în anul 1965.

Între anii 1965-1969, a urmat cursurile Institutului Teologic Universitar din Sibiu, obținând diploma de licențiat în Teologie cu teza: “Mai - Marele Păstorilor, Hristos, modelul păstorilor bisericești în lumina evangheliilor canonice.”

În 7 noiembrie 1969, s-a căsătorit cu Eugenia Stanciu, asistentă medicală, și bunul Dumnezeu i-a binecuvântat cu cinci copii, doi băieți și trei fete.

În decembrie 1969, a fost hirotonit preot pe seama parohiei Lisa, protopopiatul Făgăraș. În această parohie, timp de 6 ani (1970-1976) a desfășurat o bogată activitate pastorală și administrativă. Activitatea parohială a împletit-o permanent cu pregătirea științifică-teologică, urmând, între anii 1970-1973, cursurile de doctorat în teologie la Institutul Teologic Universitar București, Secția Practică, specialitatea principală Liturgică, Pastorală și Artă creștină.

În anul 1976, și-a început activitatea didactică la solicitarea conducerii Institutului Teologic din Sibiu, ocupând postul de spiritual-asistent, pe care l-a deținut 5 ani (1976-1981), după care a fost trecut pe postul de asistent la Secția Practică. În perioada 1976-1986 a făcut seminariile de Practică liturgică la anii I, II, III și IV.

Între anii 1977-1979, a suplinit lectoratul de Limba greacă, iar între anii 1983-1986 a suplinit lectoratul de Limba franceză.

În anul universitar 1982-1983, a urmat cursurile Institutului Ecumenic de la Bossey (semestrul de iarnă) și, la Facultatea de Teologie a Universității din Fribourg (semestrul de vară), cursul despre *Anul liturgic* al profesorului romano-catolic Dr. Jakob Baumgartner.

La Bossey, pe lângă experiența ecumenică dobândită, a redactat și susținut lucrarea intitulată: „La vie chrétienne à travers les sacrements d’initiation (Baptême, Chrismation et Eucharistie)”. În perioada studiilor la Bossey și Fribourg a reușit să-și definitiveze teza de doctorat în teologie sub îndrumarea marelui liturgist pr. prof. dr. Ene Braniște.

A colaborat, de asemenea, la revista “Învierea” a Bisericii Ortodoxe Române din Geneva și la revista „Hristos a înviat” a parohiei române de la Lausanne.

În anul 1985, a obținut titlul academic de Doctor în Teologie, cu teza: „Botezul în diferite rituri liturgice creștine”. În 1987, a ocupat, prin concurs, postul de profesor universitar la disciplinele: Liturgică, Pastorală și Artă creștină.

Între anii 1992 – 1996, a îndeplinit și funcția de conducere ca Secretar științific al Facultății de Teologie, care a intrat în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. După intrarea Facultății în Universitate, a fost acreditat ca îndrumător de doctorat și de C.N.E.A.

Sub coordonarea științifică a Î.P.S. Laurențiu, au devenit Doctori în Teologie un nr. de 22 doctoranzi, alți 16 pregătindu-și în prezent tezele.

Viața părintelui profesor se va schimba radical atunci când Bunul Dumnezeu hotărăște să o cheme la El pe soția sa în anul 1992.

Patru ani mai târziu El îi arată un alt drum. În 4 iulie 1996, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îl cheamă la episcopat și în 20 iulie 1996, de Sfântul Prooroc Ilie, este călugărit cu numele de Laurențiu, la Mănăstirea Brâncoveanu din Sămbăta de Sus. În 10 și 11 august 1996 a fost, respectiv, hirotonit și instalat ca episcop al Episcopiei de Caransebeș.

Activitatea Sa ca episcop, desfășurată în intervalul august 1996-noiembrie 2005, s-a concentrat pe câteva direcții principale: administrație, pastorație liturgică, cultură misionară și social- filantropică. Lucrarea administrativ-bisericească și cea pastoral-liturgică din cei 9 ani de activitate la Caransebeș se reflectă, în principal, în faptul că a hirotonit peste 120 de preoți pentru cele 200 de parohii.

Viața monahală a cunoscut o dezvoltare deosebită, așa încât, în timpul activității ierarhice a Î.P.S Laurențiu la Caransebeș s-au înființat 18 noi așezăminte monahale.

Laudatio

O atenție deosebită a acordat învățământului teologic din eparhia Caransebeșului. Prin grija și preocuparea Î.P.S. Laurențiu, s-a înființat în cadrul Universității Unversității „Eftimie Murgu” din Reșița Facultatea de Teologie -Istorie la Caransebeș. De asemenea, Seminarul Teologic Ortodox „Episcop Ioan Popasu” s-a bucurat de oblăduirea directă a ierarhului, seminarul fiind reorganizat și renovat.

Sub aspect economic, a înzestrat tipografia eparhială cu utilaje noi, astfel încât publicația eparhială „Foaia Diecezană” a apărut în condiții grafice de excepție. A achiziționat o fabrică pentru lumânări de cult. De asemenea, s-a îngrijit personal de înființarea și amenajarea unei baze de tratament la Băile Herculane. Timp de 4 ani (1996-2000) Î.P.S. Laurențiu, ca episcop al Caransebeșului, a îndeplinit slujirea de locțiitor al scaunului episcopal de la Vârșeț, unde, pe lângă activitatea misionar pastorală și administrativă, a acordat o atenție deosebită finalizării statutului pentru noua episcopie.

Și-a continuat activitatea didactică universitară la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu și la Secția de Teologie-Istorie, din Caransebeș.

În 3 noiembrie 2005, a fost ales de către Colegiul Electoral Bisericesc Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului, iar în 13 noiembrie 2005, a fost instalat în această slujire la Catedrală Mitropolitană din Sibiu de către vrednicul de pomenire Patriarhul Teotist. În noua Sa calitate s-a dedicat activităților în derulare, dar a inițiat și proiecte noi, axate pe câteva direcții majore, și anume: dezvoltarea programelor din sectoarele: pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, economic-financiar și patrimonial-imobiliar.

Pe lângă nenumăratele Sale activități în domeniul administrativ, patrimonial, sau social, s-a ocupat în mod special de activitatea culturală și teologică considerându-le o prioritate în misiunea Bisericii din zilele noastre. Astfel, la inițiativa Sa s-a înființat editura „Andreiana” a Mitropoliei la care, s-au publicat mai mult de 70 de titluri din diferite ramuri ale teologiei.

Strâns legat de activitatea didactică, editorială și publicistică a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Laurențiu, stă grija permanentă pentru Biblioteca Mitropolitană pe care a înzestrat-o cu lucrări valoroase de actualitate (colecții, dicționare, enciclopedii), dar și cu peste 1000 de cărți din biblioteca personală. De asemenea, a susținut procesul de modernizare al bibliotecii, prin promovarea procesului de catalogare electronică a volumelor existente.

În ceea ce privește colaborarea cu celelalte facultăți de teologie ortodoxă din țară, a continuat să pregătească tinerii doctoranzi, care ulterior au ajuns cadre didactice în alte centru universitare, între care și Oradea, a participat la numeroase

conferințe naționale și internaționale, a prezidat colegiul decanilor în calitate de președinte al Comisiei de teologie și liturgică a Sfântului Sinod, și a condus vreme de 4 ani (2006-2010) comisia teologică din cadrul CNADTCU, care gestiona în bună măsură atât începutul carierei cadrelor didactice din toate facultățile și departamentele de teologie ortodoxă, cât și activitatea lor de excelență.

Înaltpreasfințitul Laurențiu și-a adus o contribuție însemnată și la consolidarea tinerei facultăți de teologie ortodoxă a Universității din Oradea, mai ales în primii săi ani de funcționare, atunci când corpul profesoral era în formare, iar mai tâziu, în calitate de episcop al Caransebeșului și coordonator al Departamentului de Teologie Ortodoxă al Universității Reșița, a semnat un contract de colaborare cu Universitatea din Oradea pentru susținerea licenței studenților săi.

LAUDATIO

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu desfășoară o impresionantă activitate didactică, științifică și publicistică, pe lângă nenumăratele Sale responsabilități pastorale. De aceea, vor fi destul de greu de redat, într-un interval atât de scurt, toate meritele care ne-au determinat să propunem Senatului Universității din Oradea decernarea titlului de Doctor Honoris Causa.

Prin urmare, tot ceea ce este amintit aici reprezintă de fapt o selecție a celor mai importate activități, didactice, științifice, culturale și misionare ale Înaltpreasfinției Sale.

Bogata Sa activitatea științifică s-a concretizat în peste 20 de volume publicate, ca autor sau coautor, publicate în edituri de prestigiu din România. Amintim câteva dintre ele:

- *Contribuția Transilvaniei la dezvoltarea teologiei ortodoxe*, Editura Arhiepiscopiei Sibiului, 1988.
- *Credință ortodoxă și viață creștină*, Sibiu, 1992.
- *"Teologie, Slujire, Ecumenism. Omagiu I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului la împlinirea vârstei de 70 de ani"*, Sibiu 1996.
- *"O mărturisire de suflet părintelui acad. univ. dr. Mircea Păcurariu, la serbarea a 70 de ani de viață"*, în vol. „Slujitor al Bisericii și al Neamului, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei

Române, la împlinirea vârstei de 70 de ani”, ed. Renașterea, Cluj Napoca, 2002.

- *Tainele de inițiere creștină în Bisericile Răsăritene*, Col. «Teologie și Spiritualitate», Ed. Trinitas, Iași, 2002.
- *Mitropolitul Andrei Șaguna – creator de epocă în istoria Bisericii Ortodoxe din Transilvania*, ed. Andreiana, Sibiu, 2008.
- *Mitropolitul Andrei Șaguna în documentele din Șcheii Brașovului*, vol. I, II, III, IV ed. Andreiana, Sibiu, 2008 – 2009.
- *Studii liturgice*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2010 .

A publicat, de asemenea, peste 250 de studii și articole în reviste de specialitate, volume colective, îndrumătoare și anuare din România, dintre care menționăm, selectiv, câteva mai importante:

- *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat în Teologie, în rev. “Ortodoxia”, XXXVII (1985), nr.1, p.17-186 și nr. 2, p.239-334.
- *Slujba botezului în ritul liturgic ortodox și cel catolic - Studiu comparativ*, în rev. “Studii Teologice”, XXV (1973), nr.9-10, p.685-697.
- *Tălcuirea liturgică din manuscrisul nr.111 - Biblioteca Arhiepiscopiei Sibiului*, în rev. “Studii Teologice”, XXVI (1974), nr.1-2, p.79-88.
- *Manuscrise liturgice românești în Biblioteca Arhiepiscopiei* (prezentare generală), în rev. “Mitropolia Ardealului”, XIX (1974), nr. 4-6, p.233-249.
- *Chipuri cititoricești în pictura bisericilor românești din Transilvania*, în rev. “Mitropolia Ardealului”, XIX (1974), nr.7-8, p.414-425.
- *Semnul Sfintei Cruci*, în rev. “Mitropolia Ardealului”, XXIII (1978), nr.10-12, p.813-815.
- *Botezul lui Ioan și Botezul creștin, predică la Soborul Sf. Ioan Botezătorul*, în “Glasul Bisericii”, XIV (1986), nr.3, p.24-25.
- *Taina Mirungerii în Biserica Ortodoxă și în Bisericile Vechi-Orientale*, în rev. “Ortodoxia”, XXXIX (1987), nr. 2, p. 62-83.
- *Originea și sensul divin al cultului ortodox*, în rev. “Mitropolia Olteniei”, XLI (1989), nr. 3, p.40-51.
- *Despre rânduiala și semnificația Sfintei Taine a Mărturisirii în Biserica Ortodoxă*, în rev. “Mitropolia Olteniei”, XLI (1989), nr. 3, p.24-32.
- *Sfintele Taine și Ierurgiile în viața Bisericii și a credincioșilor*, în “Revista Teologică”, III (1993), nr. 3, p. 3-10.
- *Sfinții Trei Ierarhi în cultul ortodox*, în “Revista Teologică”, IV(1994), nr.1, p.3-13.

- *Caracterul dinamic și cel statornic al cultului ortodox. Tradiție și înnoire*, în "Revista Teologică", V (1995), nr.4, p.47-57.
- *Valențe ale misterului cultic în Sfânta Liturghie*, în vol. "Teologie, Slujire, Ecumenism. Omagiu I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului la împlinirea vârstei de 70 de ani", Sibiu 1996, p.110-122.
- *Simbolul liturgic în arhitectura bisericii, locaș de închinare*, în „Anuarul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” – Sibiu, 2003.
- *Însemnări asupra operei canonice a Mitropolitului Andrei Șaguna*, în vol.: «In memoriam: Mitropolitul Andrei Șaguna 1873 – 2003», ed. Renașterea, Cluj – Napoca, 2003, p. 22 – 33.
- *„Pacea, dar dumnezeiesc, în Liturghia Ortodoxă (La Pace, dono divino, nella Liturgia Ortodossa)*, în „Revista Teologică”, XVI (2006), nr. 3, p. 7-12.
- *Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie*, în rev. „Academica”, nr. 77-78, 2008, an XVIII, 214-215, p. 2-3.
- *Rolul Bisericilor creștine din Europa potrivit documentelor pregătitoare ale celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3)*, în rev. „Studii de Știință și Cultură”, nr. 4 (19), dec. 2009, p. 12-21.
- *The Bishop’s Liturgical and Sacramental Responsibility*, în „Revista Teologică”, serie nouă, an XXI (93), ianuarie-martie, 2011, p. 142-156.

Dintre studiile și articolele apărute în reviste de specialitate din străinătate, în limbile română, franceză și engleză, amintim:

- *Hristos se naște, măriți-L*, în "Învierea" - Buletinul Bisericii Ortodoxe Române din Geneva.VIII (1982).nr.4, p.4-6;
- *Sfânta Euharistie-pâinea cea cerească și paharul vieții*, în rev. "Hristos a înviat" a parohiei ortodoxe române "Sf. Trei Ierarhi", Lausanne, 1983, p. 20-25;
- *Sfintele Taine și Ierurgiile în viața Bisericii și a credincioșilor*, în "Vestitorul", 4, Paris, 1987, p. 144-150;
- *Les églises dédiées à Saint Elie en Roumanie*, în rev. "Mikhtav", Saint - Remy les Montbard-Franța, nr.2, 1992;
- *Le Saint prophète Elie dans la piété roumaine*, la simpozionul "Fraternité Saint Elie", 19 iulie 1992, în rev. "Mikhtav", Saint - Remy les Montbard, nr.3;
- *The Mystagogy of Sacred Space*, în rev."Studia Liturgica" - International Ecumenical Reviewfor Liturgical Research and Renewal, USA, vol. 24, 1994, nr.1, p.84-90;

- *La théologie de l'épéctase, synthèse de la spiritualité de Saint Grégoire de Nysse*, Atena; *Tradition and Renewal in Orthodox Liturgy*, în rev. "Studia Liturgica", 1996;
- *Îndemn arhieresc*, în Suplimentul "CUGET ROMÂNESC", anul I, 1997, nr.1, p.1, editat de Episcopia Ortodoxă a Vârșetului;
- *Bucuria lecturii*, prefață la « Istorical bisericii și parohiei Vladimirovaț - Petrovasăla - Iugoslavia » de Costa Roșu, Novi Sad, 1998;
- *Istoricitatea Nașterii Domnului și mântuirea noastră*, în rev «Libertatea», dec. 2000 Novi Sad, Iugoslavia;
- *La parole de Dieu dans l'histoire du salut et dans la liturgie*, în „Revista Catalana de Teologia”, XXXIII/1, 2008, p. 195-209.

A participat la peste 125 de congrese și reuniuni științifice naționale și internaționale, dintre care spicuim:

- *Seminarul Ortodox* organizat de Institutul Ecumenic Bossey, Elveția, în aprilie 1983;
- *A III-a Conferință internațională teologică consacrată încreștinării rușilor, cu tema: "Viața și arta liturgică rusă"*, de la St. Petersburg – organizată de Biserica Rusă, în ianuarie-februarie, 1988.
- *Seminarul Ortodox despre "Reînnoire în cult"*, organizat de Consiliul Ecumenic al Bisericilor, prin pr. prof. dr. Ioan Bria, la București, între 21-27 octombrie 1991;
- *Le "XXIX-ème Congrès des Religieux"*, de la Strasbourg, Franța, din august 1990;
- *Le "XXX-ème Congrès des Religieux"*, de la M-rea Agapia, iulie 1992;
- *Congresul al XIV-lea al "Societas Liturgica"*, cu tema *Liturgical Space*, Fribourg -Elveția, între 16-21 august 1993;
- *Congresul al XV-lea al "Societas Liturgica"*, cu tema *The Future Shape of the Liturgy*, la Dublin, Irlanda, 14-19 august 1995;
- manifestările prilejuite de cea de-a doua Adunarea Ecumenică a Bisericilor Europene de la Graz (21-25 iunie 1997);
- a XI-a întrunire internațională „Oameni și Religii – Pacea este numele lui Dumnezeu” ce a avut loc la Padova și Veneția (04-08 octombrie 1997);
- *Seminarul internațional „Renașterea ortodoxă liturgică și unitatea văzută”* la New Skete Orthodox Monastery, Cambridge (lângă Albany), New York (26 mai-1 iunie 1998);

- Simpozionul internațional „Banatul Iugoslav – Trecut istoric și cultural”, desfășurat la Novi Sad, sub patronajul Guvernului Republicii Serbia (6-7 noiembrie 1998);
- Simpozionul internațional „Banatul iugoslav – trecut istoric și cultural” în orașul Novi Sad (Iugoslavia), unde a susținut comunicarea: „Rolul Bisericii Ortodoxe în viața credincioșilor”(16 decembrie 2000);
- Al II-lea „Congres internațional al organizației Doctors of Charity” în orașul Volos-Grecia (9-11 februarie 2001);
- Sesiunea de comunicări științifice dedicată împlinirii unui deceniu de la reînființarea Facultății de Teologie Ortodoxă, **Oradea, (24-25 mai 2001)** prezentând comunicarea: „Unitatea Tainelor de inițiere în rânduiala baptismală ortodoxă”;
- Al IX-lea Congres Ecumenic Internațional cu următoarele teme: „Sfântul Ioan Scărarul și Muntele Sinai” și „Calea monahismului rus”, la Mănăstirea Bose (22 septembrie 2001);
- Întunirea internațională a organizației Doctors of Charity în orașul Vranije, Iugoslavia (1-2 martie 2002);
- Al III-lea „Congres internațional al organizației Doctors of Charity” în orașul Varna, Bulgaria (26-28 septembrie 2002);
- Al II-lea Colocviu Ecumenic Internațional, cu tema: „Biserica și Societatea”, la Mănăstirea Praglia, Padova (24-26 septembrie 2003);
- Simpozionul internațional: «Monahismul din Orient și Occident», Grottaferrata, Italia (22-26 septembrie 2004);
- Întâlnirea anuală a Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene care a avut loc la London/Derry în Irlanda de Nord în vederea pregătirii celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (25-31 mai 2006);
- Simpozionul evreilor mesianici „Toward Jerusalem Council Two”, organizată la mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, în cadrul căruia a susținut conferința „Începuturile iudeo-creștinilor: cultul la templu și la casele particulare” (16 octombrie 2006);
- Simpozionul internațional „Rolul tinerilor în integrarea europeană a statelor balcanice” organizat la Volos (Grecia), în cadrul căruia a susținut cuvântul „Tineretul – forță vie a Bisericii și element dinamic al vieții liturgice” (3-6 decembrie 2006);
- Congresul International “Word of God, Word on God”, cu ocazia celei de-a 40-a aniversări a Facultății de Teologie Catalonia din Barcelona. A ținut conferința “Cuvântul lui Dumnezeu în istoria mântuirii și în Sfânta Liturghie” (13-15 decembrie 2007);

Laudatio

Tot în acest registru trebuie privite și următoarele acțiuni de reprezentare internațională a teologiei și ortodoxiei românești, ca de pildă:

- susținerea unor cursuri de teologie ortodoxă la “College of the Resurrection”, Mirfield, Anglia. (1-10 octombrie 1995);
- participarea la canonizarea misionarului Sf. Ioan de Calabria, oficiată în Italia de către Suveranul Pontif (17-21 aprilie 1999);
- participarea la Săptămâna de rugăciune ecumenică în Italia cu vizite ecumenice în localitățile: Pessaro, Urbino și Fano /19-26 ianuarie 1999);
- participarea la a 46-a Săptămână de studii liturgice la Institutul de teologie Saint Serge din Paris (30 iunie – 2 iulie 1999);
- participarea la Săptămâna de rugăciune ecumenică în Italia cu vizită ecumenică în localitățile: Maguzzano, San Marino, Ravenna și Rimini (30 septembrie – 04 octombrie 1999);
- participare în delegația P.F. Părinte Patriarh Daniel la o serie de manifestări ecumenice și culturale în Salzburg și Viena (12-16 iunie 2009);
- vizitarea Bisericii Ortodoxe a Finlandei la invitația Preafericitului Leo, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande (5-9 august 2010);
- participarea, ca delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la festivitățile prilejuite de împlinirea a 1700 de ani de la fondarea și a 1000 de ani de la restaurarea vechii Catedrale Patriarhale din Mțheta, prima capitală a Georgiei (11-15 octombrie 2010);
- participarea, la Roma, la reuniunea Comitetului pregător pentru A treia Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu, 2007, și la Întrunirea Ecumenică, organizate de Conferința Bisericii Europene (21-23 ianuarie 2006);
- participarea la festivitățile celei de-a Treia Etape a Celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene, care are loc la Wittenberg, Germania (15-18 februarie 2007);
- participarea la întâlnirea Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene, Viena (13-17 noiembrie 2007); participarea la sărbătoarea Sf. Ap. Andrei, la Constantinopol, la invitația Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului (28 noiembrie – 3 decembrie 2007);

A organizat și prezidat un număr important de simpozioane, conferințe și congrese internaționale la Caransebeș, Reșița, Băile Herculane, Sibiu și mai ales la Mănăstirea „Brâncoveanu”, de la Sâmbăta de Sus.

De asemenea, din anul 1991 este membru al “Societas Liturgica- An International Society for Liturgical Study and Renewal”, cu sediul la Toronto, Canada.

În semn de apreciere pentru întreaga sa activitate didactică, științifică și culturală Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu a primit deja o serie de distincții importante, și anume:

- titlul de *Cetățean de onoare al Municipiului Caransebeș* (19 decembrie 2000).
- medalia *Steaua României în grad de Cavaler, pentru meritele culturale* din partea președintelui României (29 decembrie 2004).
- *diploma de onoare și Trofeul Ministerului Culturii și Cultelor* pentru rolul deosebit avut de Mitropolia Ardealului în cadrul anului cultural Sibiu 2007 și în special în cadrul celei de-a Treia Adunări Ecumenice, 4-9 septembrie 2007 (acordată în 22 februarie 2008).
- titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad (4 martie 2010).
- titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Andrei Șaguna” din Constanța (2 octombrie 2010).
- a primit *Diploma in Honorem* din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pentru contribuția adusă reînființării instituției de învățământ teologic (13 decembrie 2010).

...ERGO

Pentru toate cele menționate mai sus, suntem extrem de onorați să acordăm acest titlu de *DOCTOR HONORIS CAUSA* uneia dintre cele mai însemnate personalități academice ale teologie românești, profesor de excepție, ctitor de școli și de așezăminte religioase și culturale, om de o sensibilitate sufletească aparte, consecvent în prietenie și deschis întotdeauna dialogului.

Oradea, 10 Octombrie, 2011

DESPRE SFINȚENIA VIEȚII MARELUI MITROPOLIT AL ARDEALULUI, ANDREI ȘAGUNA.

S-au împlinit, în 2008, 200 de ani de la naștere și 135 de ani de la trecerea la cele veșnice a renumitului ierarh ardelean, Andrei baron de Șaguna (1808-1873). Meritele excepționale în istoria modernă și locul unic al „Marelui Andrei” în conștiința românilor de pretutindeni – fiindcă el n-a fost și nu este doar al Arhiepiscopiei Sibiului și al ardelenilor, ci al întregului neam românesc – au fost recunoscute și elogiare încă din timpul vieții sale de bărbați de frunte atât ai Bisericii, cât și ai culturii naționale. Personalitatea mitropolitului Andrei Șaguna al Ardealului este într-atât de complexă, încât după prima monografie ce i-a fost dedicată și care a fost redactată chiar în anul despărțirii sale de această lume, au mai fost tipărite peste 2000 de titluri de cărți, studii și articole scrise despre Andrei Șaguna (consemnate într-o lucrare publicată de Biblioteca Astra din Sibiu). Despre niciun alt ierarh român nu s-a scris atât de mult și niciun alt arhiereu nu s-a bucurat de o așa mare atenție din partea posterității. Toate aceste lucrări au analizat bogata activitate politică, socială, bisericească a mitropolitului Andrei Șaguna, abordând, însă, mai puțin aspectele spirituale-duhovnicești ale vieții marelui ierarh. Trebuie subliniat, însă, faptul că, astfel de realizări mari în planul existenței văzute, sunt rodul, expresia exterioară a bogăției sale sufletești și vorbesc despre împlinirea vocației apostolice a marelui ierarh ardelean. Urmașul său de după o jumătate de veac, Nicolae Bălan, a atras atenția că „Șaguna a fost mai presus de toate - preot. Nu teolog, nu om al școalei, nu bărbat al vieții publice, ci înainte de toate a fost un caracter de preot clădit în totul pe temelia Evangheliei” (Nicolae Bălan, *Mitropolii noștri despre Șaguna*, în grupajul din „Revista Teologică”, nr. 6-7, 1923, p. 178). Este mărturia care îl caracterizează pe deplin pe marele Apostol al românilor transilvăneni.

Cercetând biografia Mitropolitului Andrei Șaguna, putem afirma că o astfel de bogată activitate socială, politică și culturală nu este decât rodul vieții

sale spirituale profunde, reflexul iubirii față de Dumnezeu și de semenii. Toate actele vieții sale poartă amprenta împreună lucrării cu harul ceresc, toate sunt dumnezeiești și omenești în același timp. Harisma marelui ierarh a fost un activism închinat neamului său, după cum îl caracterizează istoricul american Keith Hitchins, care aprecia în acești termeni personalitatea marelui ierarh:

„Prin temperament, el era un chip admirabil pentru a conduce o misiune socială, dinamică din partea Bisericii. Era din fire activist, și întreaga sa carieră a fost închinată așezării lucrurilor în ordine, sistematizării și codificării. Viața sa nu a fost una de contemplație. Mai degrabă, el a căutat implicarea în viață și și-a aflat cea mai mare satisfacție în serviciul public” (K. Hitchins, *Ortodoxie și naționalitate. Andrei Șaguna și românii din Transilvania. 1846-1873*, București, 1995, p. 293).

Mărturiile numeroase ale posterității privind activismul mitropolitului Andrei Șaguna nu sunt decât dovada roadelor virtuților pe care marele ierarh le-a cultivat în sufletul său prin viață liturgică și ascetică. Tocmai de aceea, vom sublinia religiozitatea profundă și viața duhovnicească deosebită a mitropolitului, arătând cum acțiunile sale concrete au salvat Biserica de la soarta tristă pregătită de potrivnicii ei.

Biografiile mitropolitului Andrei atestă *profunda religiozitate*, precum și *adâncă sa spiritualitate*. Astfel, avem cunoștința de faptul că, înainte de toate, mitropolitul Andrei a fost **un mare liturghisitor**, acordând atenție chiar și respectării amănunțelor tipiconale. În 1909, Ilarion Pușcariu descria astfel religiozitatea și acrvia duhovnicească a marelui mitropolit:

„La biserică mergea regulat, chiar și în postul Paștilor, miercurea și vinerea la Liturghia înainte sfințită. Stă în picioare în strană cu o ținută maiestoașă. Observa cele mai mici greșale, ce s-ar fi făcut în decursul slujbei; pe cel ce a greșit, îl chema acasă și cu blândețe îi arăta locurile de tipic. Când ieșeam din biserică, după Liturghie, toți preoții îl însoțeam până la poarta reședinței” (Ilarion Pușcariu, *Din anii ultimi ai vieții mitropolitului Andrei baron de Șaguna, despre boala și moartea lui*, în *„Mitropolitul Andrei baron de Șaguna. Scriere comemorativă la serbarea centenară a nașterii lui”*, Sibiu, 1909, p. 416).

Nu este de mirare faptul că mitropolitul Andrei a fost preocupat de tipărirea *cărților de rugăciune*, precum și a *tuturor cărților de cult*, a căror lipsă se simțea acut după distrugerea multora din ele la revoluția din 1848. Astfel, *Ceaslovul*, editat în anul 1851, a fost reeditat în mai multe ediții, în anii 1858, 1859, 1867 și 1870 - fapt care constituie un indiciu evident că această carte a fost cea mai solicitată nu numai de bisericile parohiale, dar și de credincioși și care vorbește nu doar de preocupările și de dorința mitropolitului Șaguna de a lumina prin cultură, cât mai ales de clădi pe baze duhovnicești solide conștiința identității naționale

și confesionale a poporului român. Amintim, apoi, *Cartea de rugăciuni* în anii 1852 și 1856, *Octoiul mic* în anii 1854 și 1857, *Paraclisul Maicii Precistei* în anul 1857, *Acatistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*, în anul 1855, *Adunarea unor rugăciuni pentru întrebuițarea celui mai mare* în anul 1866. Cartea cea mai mult întrebuițată de preot, *Molitvelnicul*, a fost tipărită în patru ediții: 1853, 1864, 1872 și 1874, fapt, iarăși semnificativ, ce vorbește despre grija pastorală a mitropolitului Andrei Șaguna de a mângâia și ajuta poporul său cu toate mijloacele sacramentale pe care Biserica le are.

Cărți de cult au fost, așadar, o prioritate majoră pentru marele ierarh ardelean, nu doar din cauza lipsei lor, cât mai ales pentru că ele împlineau un triplu rol: aveau *menirea să îl apropie pe om de Dumnezeu*, să îl ajute să împărtășească harul Său, apoi, ele erau *adevărate manuale de limbă și cultură românească*, scrise în limba vorbită și destinate unei societăți care era în mod copleșitor țărănească, și, în al treilea rând, ele au reprezentat un *factor decisiv în trezirea conștiinței unității naționale a poporului român*.

Este o adevărată minune îngăduită de Dumnezeu prin Mitropolitul Andrei, și el un Apostol al neamului nostru, cum toate cărțile de slujbă tipărite de la Sibiu, care erau reeditări după cele de la Râmnic, având la bază vechile traduceri ale lui Antim Ivireanul (mai ales Liturghierul și Molitvelnicul) și ale urmașului său la Râmnic, episcopul Damaschin Dascălul (1708-1725), și a căror limbă adesea a fost îndreptată de însuși mitropolitul Ardealului, Andrei Șaguna, au ajuns să fie răspândite, prin aprobarea imperială din 14 decembrie 1860, în toate eparhiile românești din Imperiul habsburgic: *Sibiu, Arad, Vârșeț, Timișoara și Cernăuți*. Nu a putut exista un mijloc mai fericit de a pregăti marea unire din 1918 decât pe calea Ortodoxiei rugătoare și propovăduitoare.

Există și alte mărturii cu privire la ***profunda trăire lăuntrică a mitropolitului Andrei***. Spre exemplu, Dimitrie Cunțanu, un fost apropiat al mitropolitului de pioasă și sfântă pomenire, accentua, în anul 1909, sensibilitatea și dragoste lui Șaguna pentru cele sfinte:

„Solid și întreg a fost mitropolitul Andreiu în religiozitate și moralitate, căci, tare a fost în credință, cald în iubire și statornic în speranță; sincer și nefățărît a fost în frica și în cinstirea de Dumnezeu; solid și exact a fost el, în știință, în gândire și în simțire, în faptă și în cuvânt; toate comorile acestea sufletești au fost la el adevăruri sfinte și vecinice. Exact și conștiincios a fost el în împlinirea tuturor dorințelor sale religioase-morale: față de Dumnezeu, față de Biserică, față de școală, față de cultura, de vaza și de înaintarea neamului său. În toate faptele sale, în toate întreprinderile și acțiunile sale... Cunoscând puterea educativă a rugăciunii, frumusețea atrăgătoare și cuceritoare a cultului religios, între cele multe și grele ocupațiuni și griji ale chemării

pastorale, el a dat deosebită atenție și acestui ram de cultură religioasă morală. El a prevăzut Biserica cu cărți de rugăciune, cum și cu toate cărțile cultului religios, a dat mare atenție și cultului cântării bisericesti..." (D. Cunțan, *Religiozitatea și moralitatea mitropolitului Andreiu*, în „Revista Teologică”, XII (1908), p. 454-456).

În timpul vremurilor de acum figura sa ne provoacă să citim în istoria sa și a posterității lui nu doar semnele timpului - cum au făcut și fac în mod eminent istoricii - ci și semnele Duhului - cum sunt chemați să facă episcopii și teologii Bisericii lui Hristos. În această ultimă privință, în acord cu rezultatele comisiei de teologi sibieni (preotul prof. acad. Mircea Păcurariu, arhid. prof. Ioan I. Ică jr. și dl. conf. Paul Brusnovski) și, în deplin consens sinodal cu toți ierarhii ortodocși români, aducem din toată inima mulțumire și preamărire Sfintei Treimi că, iată, a sosit vremea să vorbim despre cel evocat astăzi, nu doar ca despre „Andrei cel Mare” al Ardealului, ci și despre *Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei*. În ședința sa de lucru din 21 iulie a.c., Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin hotărârea nr. 782, a aprobat canonizarea Mitropolitului Andrei Șaguna al Ardealului, trecerea lui în rândul comuniunii sfinților, împlinind, astfel, așteptarea și dezideratul românilor ardeleni, care l-au păstrat mereu în conștiința lor și l-au cinstit, cu multă evlavie, ca pe un ierarh sfânt.

Modestia sa exemplară și smerenia deliberată ne-au făcut să uităm, de multe ori, de persoana sa, care s-a ascuns în spatele unei imense activități multilaterale și a unei opere național-bisericesti gigantice și cu valoare providențială. Înțelegem acum că *activismul divin și uriaș* al arhierului ardelen izvoră dintr-o la fel de *imensă concentrare contemplativă, liturgică și studioasă* a monahului Andrei, care își consuma nopțile trudind asupra esențialului Ortodoxiei cuprins în Scriptură, cult, canoane și cultură. Model de abnegație și uitare de sine, de sacrificiu și devotament față de Biserică și binele comun al neamului și umanității, Șaguna monahul și arhierul *a salvat și apărât Ortodoxia transilvană* nu polemic, ci constructiv. A fost sufletul reconstrucției unei Biserici, în același timp tradiționale și moderne, apostolul și îngerul învierii unui neam și al unei Biserici.

Șaguna a îndeplinit în Transilvania românească ortodoxă un program la care îl predestinau atât numele de Botez – *Anastasiu* –, cât și cel de monah – *Andrei*. Asemenea Apostolului Andrei „cel întâi chemat”, cel care l-a găsit primul pe Iisus ca Mesia și i l-a arătat lui Simon Petru (*Ioan 1, 41*), iar apoi strămoșilor români, și mitropolitul Andrei l-a găsit pe Hristos în Biserica Ortodoxă și l-a vestit apoi românilor transilvăneni, această vestire luând forma unei veritabile „învieri” (*anastasis*) bisericesti și naționale a acestora.

Și, pentru că suntem abia intrați într-un nou mileniu creștin, să nu uităm nici de mama lui, femeia dărză cu numele Învierii, cea care l-a născut de două ori,

atât în trup, cât și după credința ortodoxă, pe cel ce avea să fie învierea noastră în veac.

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Ardealului, și mama sa cea binecuvântată de Dumnezeu, Anastasia sunt minunate modele de viețuire creștină pentru românii secolului XXI. Fără nicio exaltare inutilă, putem spune că aceștia nu sunt cu nimic mai prejos decât sfântul Împărat Constantin cel Mare și mama sa sfântă Elena, decât sfinții frați Vasile cel Mare și Grigorie al Nisei și sora lor mai mare Sfânta Macrina, sau decât Fericitul Augustin și mama lui sfântă Monica.

Așa cum istoria nu creează personalități, ci doar le consemnează, nici Biserica nu inventează sfinți, ci doar îi recunoaște. Recunoscându-i ca atare, canonizându-i și venerându-i în consecință, Biserica dă măsura maturității și înălțimii ei duhovnicești, fiindcă doar cei ce știu ce e sfințenia și o iubesc îi pot recunoaște pe sfinți.

În final, ar mai fi o întrebare pe care ne-am putea-o pune: ce ar spune Andrei Șaguna cel Mare și Sfânt la toate străduințele noastre de a-i comemora sfințenia și modestia vieții? Știm cu precizie răspunsul dintr-o întâmplare similară din ultimii săi ani de viață. Șaguna era deja bolnav, dar și amărât și mâhnit de neînțelegerile și răstălmăcirile contemporanilor, iar cei care îl iubeau au încercat să-i facă o bucurie organizându-i un fastuos jubileu pe 21-22 august 1871, cu ocazia împlinirii unui sfert de secol de la sosirea sa în Ardeal. Mitropolitul a preferat ca un monah adevărat să nu ia parte la festivități, retrăgându-se la Rășinari și dând în scris următoarea declarație pilduitoare – vorbele unui mare om, ale unui bărbat sfânt:

„Adevărat este că Atotputernicul Dumnezeu a binevoit a mântui și elibera prin îndurarea Maiestății Sale [Împăratul] Biserica și națiunea noastră din starea sa de sclavă în zilele arhipăstoriei mele.

Însă eu de aici nu pot deduce nici o consecință spre glorificarea numelui meu, ca adică să se facă în onorul meu o festivitate jubiliară de 25 de ani ai arhipăstoriei mele.

Știți, domnilor, că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus vine, de la Părintele luminilor. Din această rugăciune liturgică eu trag consecința că suntem datori a aduce în toate zilele vieții noastre mulțumire lui Dumnezeu și Maiestății Sale că ne-au scăpat de o sclavie politică și bisericească.

Însă dacă totuși ați voi a petrece sărbătorește ziua aniversară de 25 de ani ai funcționării mele în biserica Ardealului, atunci, prețuindu-vă eu pe Domniile voastre ca pe niște bărbați liberi și independenți, nu vă opun, domnilor, nici o piedică.

Vă rog numai să primiți de bună sincera mea descoperire, că adică precum eu cu tot prilejul în decursul acestor 25 de ani am evitat orișice ovație, tot astfel voi evita

---

și ovațiile acestei zile și o voi petrece în singurătate, în post și rugăciune, ca astfel să mulțumesc lui Dumnezeu și Maiestății Sale pentru toate facerile de bine pe care le-au revărsat peste Biserica și națiunea noastră română în decursul acestor ani”.

Retras acum, nu la Rășinari, la poalele munților Sibiului, ci ascuns între norii de sfinți care înconjoară altarul Sfintei Sfințelor din cer, Sfântul Ierarh Andrei al românilor privește în rugăciunile sale de arhieru la noi cu un zâmbet senin și blând de bucurie părintească - bucuria celui ce s-a vrut a ne fi mai cu seamă „tată în înțelesul cel adevărat”.

Octombrie 2011

† Î.P.S. Prof. Univ. Dr. LAURENȚIU STREZA

**Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului
Decanul Facultății de Teologie ”Andrei Șaguna” din Sibiu**

Laudatio

Comisia de redactare a *Laudatio*

Președinte:

Prof. univ. dr. ing. Cornel ANTAL, Rector al Universității din Oradea

Membrii:

Prof. univ. dr. ing. Sorin CURILĂ, secretar științific al Universității din Oradea.

Pr. prof. univ. dr. Nicu DUMITRAȘCU, Decan al Facultății de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, Universitatea din Oradea

Pr. prof. univ. dr. Viorel SAVA, Decan al Facultății de Teologie Ortodoxă „Dimitru Stăniloae”, Universitatea „Al.Ioan Cuza”, Iași

Pr. prof. univ. dr. Mihai HIMCINSCHI, Director al școlii doctorale, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia.

Pr. prof. univ. dr. Constantin RUS, șef de catedră la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea”, Universitatea „Aurel Vlaicu”, Arad

Pr. conf. univ. dr. Mihai BRIE, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, Universitatea din Oradea

Pr. lect. univ. dr. Emil CIOARĂ, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, Universitatea din Oradea

Material realizat de:

Pr. prof. univ. dr. Nicu DUMITRAȘCU

Pr. lect. univ. dr. Emil CIOARĂ